

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
Управа за традицију, стандард и ветеране

КАЛЕНДАР

ДРЖАВНИХ И ВОЈНИХ ПРАЗНИКА
И ОБЕЛЕЖАВАЊА ГОДИШЊИЦА ИСТОРИЈСКИХ
ДОГАЂАЈА ОСЛОБОДИЛАЧКИХ РАТОВА СРБИЈЕ

2014. година

КАЛЕНДАР

ДРЖАВНИХ И ВОЈНИХ ПРАЗНИКА И ОБЕЛЕЖАВАЊА ГОДИШЊИЦА ИСТОРИЈСКИХ ДОГАЂАЈА ОСЛОБОДИЛАЧКИХ РАТОВА СРБИЈЕ

Календар државних и војних празника и обележавања годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије заснива се на Закону о државним и другим празницима у Републици Србији, Закону о Војсци Србије, Правилу службе Војске Србије и Државном програму обележавања годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије Одбора за неговање традиција ослободилачких ратова Србије Владе Републике Србије и Министарства рада и социјалне политике Републике Србије, које је на државном нивоу надлежно за област традиција.

Намењен је организационим јединицама Министарства одбране и Генералштаба и командама, јединицама и установама Војске Србије и има карактер општих смерница за прославу државних и војних празника и обележавања годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије.

Управа за традицију, стандард и ветеране, као носилац функције „култура и традиција“ у Министарству одбране и Војсци Србије, обавља послове који се односе на културну и музеолошку делатност за потребе система одбране; питања традиција и етике; задовољење потреба ветерана; област хуманитарног права; стамбено обезбеђење; сарадњу са осталим министарствима и организацијама који се баве пословима из области културе, традиција, стандарда и ветерана.

Одељење за културу, традицију и ветеране, као ужа организациона јединица Управе, између осталог, обавља послове који се односе на праћење стања и проблема из области културе, музеолошке делатности, традиција и етике; израду прописа из области културе, традиција, ветерана и хуманитарних послова; сарадњу са надлежним организационим саставима у систему одбране и другим органима или организацијама ван система, ради обављања послова везаних за задовољење потреба културе, традиција, ветерана и хуманитарних послова; сарадњу са пензионисаним припадницима и члановима породица страдалих и несталих лица; остваривање сарадње са традиционалним удружењима, државним органима и невладиним организацијама које се баве хуманитарним пословима.

УПРАВА ЗА ТРАДИЦИЈУ, СТАНДАРД И ВЕТЕРАНЕ

Немањина 15, 11000 Београд

телефон: 011/32-03-055

телефакс: 011/30-00-310

Интернет презентација: www.mod.gov.rs

електронска пошта: utsv@mod.gov.rs

I

ДРЖАВНИ ПРАЗНИЦИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

1. СРЕТЕЊЕ - ДАН ДРЖАВНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ¹ - 15. и 16. фебруар
2. НОВА ГОДИНА - 1. и 2. јануар
3. ПРАЗНИК РАДА - 1. и 2. мај
4. ДАН ПОБЕДЕ - 9. мај (радни дан)
5. ДАН ПРИМИРЈА У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ – 11. новембар (нерадни дан)

У Републици Србији празнују се верски празници:

1. први дан Божића (7. јануар);
2. Васкршњи празници почев од Великог петка закључно са другим даном Васкрса.

У дане државних и верских који се празнују у Републици Србији не раде државни и други органи, привредна друштва и други облици организовања за обављање делатности или услуга, осим на Дан победе који се празнује радно.

Државни и други органи, привредна друштва и други облици организовања за обављање делатности или услуга дужни су да у складу са законом и прописима донесеним на основу закона обезбеде непрекидно обављање делатности, односно услуга и у дане државних и верских празника који се празнују у Републици Србији, ако би због прекида обављања делатности, односно услуга настале штетне последице за грађане и државу.

Привредна друштва и други облици организовања за обављање делатности или услуга чија природа делатности, односно технологија процеса рада захтева непрекидан рад, могу да раде и у дане државних и верских празника који се празнују у Републици Србији.

Ако један од датума када се празнују државни празници Републике Србије падне у недељу, не ради се првог наредног дана.

Запослени имају право да не раде и у дане следећих верских празника и то:

- 1) православци - на први дан крсне славе;
- 2) католици и припадници других хришћанских верских заједница - на први дан Божића и у дане Ускршњих празника почев од Великог петка закључно са другим даном Ускрса, према њиховом календару;
- 3) припадници исламске заједнице - на први дан Рамазанског бајрама и први дан Курбанског бајрама;
- 4) припадници јеврејске заједнице - на први дан Јом Кипура.

У Републици Србији празнује се радно:

1. Свети Сава - Дан духовности - 27. јануар;
2. Дан сећања на жртве холокауста, геноцида и других жртава фашизма у Другом светском рату – 22. април;
3. Видовдан - спомен на Косовску битку - 28. јун;
4. Дан сећања на српске жртве у Другом светском рату – спомен на 21. октобар 1941. и крваву јесен 1941. године када су немачке окупационе снаге извршиле масовни ратни злочин над цивилима у Крагујевцу и широм Србије – 21. октобар.

¹ Закон о државним и другим празницима у Републици Србији („Службени гласник Републике Србије”, бр. 43/01, 101/07 и 92/11).

II

ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ

ДАН ВОЈСКЕ СРБИЈЕ²

1. **Дан Војске Србије - 23. април** – Тог дана, на Цвети, 1815. године, у Такову, на скупу виђенијих старешина донета је одлука о почетку Другог српског устанка за ослобођење Србије од турске власти. Други српски устанак је резултирао позитивним исходиштем на дуге стазе. Иницијално он представља војни сегмент српске историје, али у каснијем периоду су уследиле дипломатске и политичке активности, које су довеле да се Србија ослободи врховне турске власти те Други српски устанак на одређени начин представља темељ за стварање српске државе односно српске војске. Други српски устанак је употребом постојећих војних ефектива и организације војске довео до коначног ослобођења и признавања модерне Србије, као државе са пуним ингеренцијама и међународно-правним субјективитетом на Берлинском конгресу 1878. године.

ДАНИ ВИДОВА

1. **Дан Копнене војске - 16. новембар** – Тог дана 1914. године, почела је једна од најзначајнијих битака у Првом светском рату, Колубарска битка. Носилац борбених дејстава српске војске у току ове битке било је једанаест пешадијских и једна коњичка дивизија, подржане са 426 артиљеријска оруђа.
2. **Дан Ваздухопловства и противваздухопловне одбране - 24. децембар** – Тог дана 1912. године, на основу Одлуке српског Војног министарства и Главног ђенералштаба, војвода Радомир Путник је донео Решење о формирању Ваздухопловне команде са седиштем у Нишу. У састав команде ушли су Аеропланско и Балонско одељење, Водоничка централа и Голубија пошта (сви сегменти тадашњег ваздухопловства). У то време Србија је била једна од 15 земаља у свету која је имала војно ваздухопловство и једна међу првих 5 земаља у свету која је током опсаде Скадра 1913. године употребила ваздухоплове у борбеним дејствима.

ДАНИ РОДОВА

1. **Дан авијације - 2. август** – Тог дана 1893. године, Наређењем краља Србије Александра I Обреновића, предвиђено је да се у свакој дивизији образују ваздухопловна одељења, а то су биле прве ваздухопловне јединице у српској војсци. Традиционално је до 1941. године тај дан прослављан као слава свих пилота и летача.
2. **Дан речних јединица - 6. август** – Тог дана 1915. године, на Чукарици код Београда поринут је први српски речни ратни брод «Јадар», чиме је званично отпочело формирање српске речне флотиле.
3. **Дан артиљерије - 14. септембар** – Тог дана 1918. године, почела је артиљеријска припрема пробоја Солунског фронта, која је трајала до почетка пробоја – 15. септембра у 05.30 часова. Близу 2.000 артиљеријских цеви огласило је почетак дугоочекиваног напада савезничких армија на Солунском фронту.

² Одлука председника Републике Србије о одређивању Дана Војске Србије и осталих војних празника у Министарству одбране и Војсци Србије („Службени војни лист“, бр. 17/08, 21/08 – исправка и 2/12) и Одлука министра одбране о критеријумима за вредновање традиција у Војсци Србије („Службени војни лист“, бр. 7/07).

4. **Дан артиљеријско-ракетних јединица за противваздухопловна дејства - 30. септембар** – Тог дана 1915. године, група немачких авиона бомбардовала је Крагујевац. Тада је артиљерац Радомир Рака Љутовац ватром из топа оборио немачки авион. То је било прво обарање непријатељског авиона противавионским топом у Србији.
5. **Дан оклопних јединица - 31. октобар** – Тог дана 1941. године, устанички вод од два тенка први пут је дејствовао у току борбе за ослобађање Краљева.
6. **Дан инжињерије - 6. новембар** – Тог дана 1865. године, у Кнежевини Србији донет је Закон о измени и допуни Закона о уређивању војске из 1864. године, којим су понтонири и пионири издвојени из артиљерије и образују посебан род – род инжињерије.
7. **Дан јединица за електронска дејства - 11. новембар** – Тог дана 1946. године, у Нишу је формирана прва јединица за радио-извиђање и противелектронска дејства.
8. **Дан пешадије - 16. новембар** – Тог дана 1914. године, почела је Колубарска битка. Носилац борбених дејстава српске војске у току ове битке су једанаест пешадијских и једна коњичка дивизија, подржане са 426 артиљеријска оруђа.

ДАНИ СЛУЖБИ

1. **Дан геодетске службе - 5. фебруар** – Тог дана 1876. године, књаз Милан Обреновић донео је одлуку о формирању Генералштаба Српске војске, који је у свом саставу имао три одељења, од којих је друго одељење било Географско, намењено за премер Србије за војне потребе.
2. **Дан информатичке службе - 21. фебруар** – Тог дана 1963. године, формирана је VI управа (Наредба ДСНО, пов. бр. 56). Овој управи је потчињен Центар за обраду података (ЦОП), који је 1964. године опремљен првим рачунарским системом UNIVAC-1004. Касније су рачунарска центри били следбеници ЦОП како технички, тако и организационо и кадровски. Стога се овај дан везује за почетак увођења рачунарске технике у Војску и разне сегменте пословања.
3. **Дан обавештајне службе - 6. мај** – Тог дана 1920. године, ступила је на снагу Уредба о Главном Генералштабу и ђенералштабној струци Краљевине СХС, којом је образовано Обавештајно одељење Главног ђенералштаба и први пут од настанка модерне војске на нашим просторима обавештајна функција издвојена у посебну организациону целину.
4. **Дан правне службе - 10. мај** – Тог дана 1864. године, у Србији је донет Војни судски законик, којим су били уређени организација и поступак војних судова у редовном и ванредном стању. Војни правосудни органи су престали са радом 31. маја 2004. године. За наведени датум везане су традиције правне службе у Војсци Србије и Министарству одбране. Велики део послова из надлежности бивших војних правосудних органа су преузели војни дисциплински судови.
5. **Дан службе ваздушног осматрања и јављања - 18. јун** – Тог дана 1915. године, српска Врховна команда издала је Наредбе да се оформе сталне осматрачке сигналне станице, ради означавања правца лета непријатељских авиона. На основу тога само у тадашњој Трећој армији формирано је више станица на рејонима Дринске, Тимочке и Комбиноване дивизије.

6. **Дан санитетске службе - 30. јул** – Тог дана 1839. године, указом је постављен први штабни доктор (по садашњој терминологији начелник санитета), што је први званични документ о раду војне санитетске службе.
7. **Дан кадровске службе - 1. септембар** – Тог дана, на основу досадашњег искуства у раду персоналних органа – кадровске службе у Војсци и искустава страних оружаних снага (нпр. Француска), почиње такозвана «персонална година». Најважније активности у овој области (јављање на дужност новопроизведених официра и подофицира, упућивање на школовање, анализе кадра...) спроводе се и сумирају до овог датума.
8. **Дан безбедносне службе - 14. септембар** – Тог дана 1955. године, Наређењем врховног команданта оружаних снага ФНРЈ, број 31, формирана је војна полиција у Југословенској народној армији. Осим за војну полицију тај датум се везује и за безбедносну службу.
9. **Дан интендантске службе - 14. септембар** – Тог дана 1885. године, министар војни, ђенералштабни пуковник Јован Петровић издао је наредбу, број 1494 о Главном интендантству и администрацији Врховног штаба.
10. **Дан војне полиције - 14. септембар** – Тог дана 1955. године, Наређењем врховног команданта оружаних снага ФНРЈ, број 31, формирана је војна полиција у Југословенској народној армији.
11. **Дан техничке службе - 15. септембар** – Тог дана 1891. године, у барутани «Обилићево» код Крушевца, започела је производња нитроцелулозног (бездимног) барута, што је омогућило да крагујевачки Завод до 1901. године освоји производњу муниције 7x57 мм за пушке «маузер» М 1899. Током 1908. године линија за израду пешадијске муниције је обновљена. Захваљујући развоју и осавремењавању војне индустрије, Србија се убрзано припремала за победе у балканским ратовима и Првом светском рату.
12. **Дан саобраћајне службе - 15. септембар** – Тог дана 1908. године, краљ Петар I Карађорђевић је издао Указ о формирању саобраћајне службе.
13. **Дан службе телекомуникације - 20. септембар** – Тог дана 1916. године, на предлог министра војног престолонаследник Александар Карађорђевић одобрио је Уредбу о војном телеграфу, на основу које су јединице везе издвојене из састава рода инжињерије, прерасле у јединице ранга батаљон – пук и веза је постала самосталан род војске. То што је некада била веза, данас су телекомуникације.
14. **Дан атомско-биолошко-хемијске службе - 28. септембар** – Тог дана 1932. године, на основу Уредбе министра војске и морнарице Краљевине Југославије, у Крушевцу је почело формирање барутанског батаљона у оквиру Завода «Обилићево». То је била прва регуларна јединица противхемијске заштите.
15. **Дан ветеринарске службе - 1. новембар** – Тог дана 1851. године, на предлог државног савета, Указом кнеза Александра Карађорђевића постављен је први начелник ветеринарске службе.
16. **Дан метеоролошке и навигацијске службе - 1. новембар** – Тог дана 1923. године, у Петроварадину је основана метеоролошка секција Прве ваздухопловне команде. Задатак секције био је да се стара о организацији ваздухопловне метеоролошке службе и попуни људством и опремом.

- 17. Дан финансијске службе - 8. новембар** – Тог дана 1944. године, формирано је Финансијско одељење при Повереништву народне одбране, које је постало руководећи орган финансијске службе за целу НОВЈ. Истовремено у свим командама формиран су органи финансијске службе. На тај начин је финансијска служба, први пут у организацији војске правно конституисана као посебна служба.
- 18. Дан грађевинске службе - 8. новембар** – Тог дана је Међународни дан урбанизма, који је Република Србија званично прихватила као Дан урбанизма. Улога урбанизма у војном грађевинарству види се у дефинисању и усклађивању узајамних потреба система одбране. Посебан значај и улогу ова област има у организацији простора унутар војних база, кроз дефинисање основних елемената инфраструктуре одбране, са аспекта функције, економије, естетике итд.

ДАНИ ЈЕДИНИЦА И УСТАНОВА У ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

- 1. 4. бригада Копнене војске - 31. јануар** – Тог дана се обележава Дан ослобођења Врања од Турака, а то је и Дан Првог пешадијског пука књаза Милоша великог, који је био смештен у касарни Врање, која и данас носи његов назив. Овај пук је постојао више од пет деценија и учествовао у пет ратова. Поред дана ослобођења града, 31. јануар је био и градска слава Врања (Свети Атанасије Велики). Ове празнике обележавали су и припадници Првог пешадијског пука књаза Милоша великог, јер је 31. јануар био пуковска слава. Припадници бивше 78. мтбр, која је ушла у састав 4. бригаде КоВ, овај дан су обележавали као Дан јединице.
- 2. Дан Техничког опитног центра - 22. март** – Тог дана 1973. године, на основу Решења савезног секретара за народну одбрану, Технички опитни центар Копнене војске почео је са извршавањем задатака у области испитивања средстава наоружања и војне опреме.
- 3. Центар за обуку логистике - 4. мај** – Тог дана 2007. године, наредбом министра одбране Републике Србије, формиран је Центар за обуку логистике.
- 4. Гарда - 6. мај** – Тога дана 1830. године, Наређењем кнеза Милоша Обреновића формирана је Гвардија.
- 5. 126. центар ваздушног осматрања, јављања и навођења (преформирани у 126. бригаду ваздушног осматрања, јављања и навођења) - 18. јун** – Тог дана 1915. године, српска Врховна команда издала је Наређење да се оформе сталне осматрачке сигналне станице, ради означавања правца лета непријатељских авиона. На основу тога само у тадашњој Трећој армији формирано је више станица на рејонима Дринске, Тимочке и Комбиноване дивизије. Дан Центра обележава се исто када и Дан службе ваздушног осматрања и јављања.
- 6. 2. бригада Копнене војске - 12. јул** – Тог дана 1805. године, Ђорђе Петровић Карађорђе, вођа Првог српског устанка, са 6.000 устаника, кнезовима и највиђенијим српским војводама тог времена је извојевао победу над Турцима, у ослобођењу тадашњег Карановца, а данашњег града Краљева са околином. У историји је тај датум познат као бој на Карановцу. Потпуна победа и ослобађање Карановца од турске власти извојевана је како успешним командовањем, тако и преговарачким способностима Карађорђа.
- 7. Речна флотила - 6. август** – Тог дана 1915. године, на Чукарици код Београда поринут је први српски речни ратни брод «Јадар», чиме је званично отпочело формирање српске речне флотиле. Дан јединице обележава се исто када и Дан речних јединица.

- 8. Мешовита артиљеријска бригада - 14. септембар** – Тог дана 1918. године, почела је артиљеријска припрема пробоја Солунског фронта, која је трајала до почетка пробоја – 15. септембра у 05.30 часова. Близу 2.000 артиљеријских цеви огласило је почетак дугоочекиваног напада савезничких армија на Солунском фронту. Дан јединице обележава се исто када и Дан артиљерије.
- 9. Бригада везе - 20. септембар** – Тог дана 1916. године, на предлог министра војног, престолонаследник Александар Карађорђевић одобрио је Уредбу о војном телеграфу. Бригада наставља традиције јединица везе Врховне команде, односно Генералштаба српске војске, насталих након доношења ове уредбе. Дан бригаде обележава се исто када и Дан службе телекомуникације.
- 10. Специјална бригада - 29. септембар** – Тог дана 2006. године, наредбом министра одбране Републике Србије формирана је ова бригада.
- 11. 3. бригада Копнене војске - 7. октобар** – Тог дана у Првом балканском рату, 2. пешадијски пук «Књаз Михаило» I позива моравске дивизије кренуо је у рат. Овај пук учествује у Кумановској, Прилепској и Битољској битки. У Другом балканском рату, у Брегалничкој битки, због енергичности, силине и непробојности одбране, од противника добија епитет «гвоздени». У Првом светском рату учествује у Церској битки, а његовом трећем команданту, пуковнику Миливоју Стојановићу, Станислав Бинички посвећује композицију «Марш на Дрину». Приликом повлачења српске војске преко Албаније штитио је одступницу и 1916. године учествовао у битки на Горничеву, а 1918. активно учествује у ослобођењу Ниша. Борбени пут води га све до Темишвара. «Гвоздени пук» је једна од најчувенијих јединица српске војске, коју је Врховна команда употребљавала у пресудним биткама.
- 12. 7. центар за обуку (преформираан у 3. центар за обуку) - 7. октобар** – Тог дана 1918. године, српска војска улази у Лесковац.
- 13. 4. центар за обуку (преформираан у 2. центар за обуку) - 15. октобар** – Тог дана 1918. године, уласком српске војске, ослобођено је Ваљево.
- 14. 5. центар за обуку (преформираан у Команду за развој Тимочке бригаде) - 19. октобар** – Тог дана 1918. године, ослобођен је Зајечар.
- 15. 6. центар за обуку (преформираан у Команду за развој Расинске бригаде) - 19. октобар** – Тог дана 1918. године, српска војска улази у Крушевац.
- 16. 3. центар за обуку (преформираан у Команду за развој Београдске бригаде) - 1. новембар** – Тог дана 1918. године, Прва српска армија, под командом војводе Петра Бојовића, ослобађа Београд. Била је то круна велике савезничке офанзиве, започете месец и по раније, пробојем Солунског фронта.
- 17. 1. бригада Копнене војске - 9. новембар** – Тог дана 1918. године, јединица српске војске, предвођена мајором Војиславом Бугарским, ушла је у Нови Сад, као центар политичког покрета за отцепљење Срема, Баната, Бачке и Барање од Угарске и њихово присједињавање Србији, што се и догодило 25. новембра на Великој народној скупштини. Та и друге јединице српске војске, које су запоселе назначену територију, омогућиле су спровођење избора за Скупштину и долазак посланика за њено одржавање.

- 18. 2. центар за обуку** (преформираан у **Команду за развој Банатске бригаде**) - **9. новембар** – Тог дана 1918. године, Други пешадијски пук Моравске дивизије улази у Панчево и ослобађа га од аустро-угарске окупације.
- 19. 224. центар за електронска дејства** - **11. новембар** – Тог дана 1946. године, у Нишу је формирана прва јединица за радио-извиђање и противелектронска дејства. Дан Центра обележава се исто када и Дан јединица за електронска дејства.
- 20. 1. центар за обуку** - **13. новембар** – Тог дана 1918. године, српска војска је ушла у Сомбор, а истог дана 2006. године, наредбом министра одбране Републике Србије, формиран је 1. ЦО.
- 21. Центар за обуку Коппене војске** – **16. новембар** – Тог дана 1914. године, почела је Колубарска битка. Носилац борбених дејстава српске војске у току ове битке су једанаест пешадијских и једна коњичка дивизија, подржане са 426 артиљеријских оруђа. Дан Центра обележава се исто када и Дан пешадије.
- 22. Централна логистичка база** - **16. новембар** – Тог дана 1992. године, формирана је 608. ПоБ, чије традиције наставља ЦЛоб.
- 23. 250. ракетна бригада противваздухопловне одбране** (преименована у **250. ракетну бригаду за противваздухопловна дејства**) - **24. новембар** – Тог дана 1962. године, формирана је ова бригада.
- 24. 98. авијацијска база** (преформираана у **98. ваздухопловну бригаду**) - **28. новембар** – Тог дана 1949. године, формиран је 98. ловачко-бомбардерски авијацијски пук, који од свих јединица, које су ушле у састав садашње базе, има најдужу традицију. Он је најстарија формирана јединица у некадашњем РВ и ПВО.
- 25. 204. авијацијска база** (преформираана у **204. ваздухопловну бригаду**) - **2. децембар** – Тог дана 1949. године, формиран је 204. лап, који од свих јединица, које су ушле у састав садашње базе, има најдужу традицију, јер је настављач традиције 6. ловачког пука, који се истакао у одбрани Београда 1941. године.
- 26. Центар за обуку Ваздухопловства и противваздухопловне одбране** - **24. децембар** – Тог дана 1912. године, на основу Одлуке српског Војног министарства и Главног Ђенералштаба, војвода Радомир Путник је донео Решење о формирању Ваздухопловне команде са седиштем у Нишу. Имајући у виду да је основна намена Центра обука и оспособљавање војника и старешина за потребе В и ПВО, Дан Центра обележава се исто када и Дан Ваздухопловства и противваздухопловне одбране.

ДАНИ ОРГАНИЗАЦИОНИХ ЈЕДИНИЦА И УСТАНОВА У МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ³

- 1. Дан Војне болнице Ниш** - **22. јануар** – Тог дана 1878. године, на предлог начелника санитета, министар војни доноси указ да почне са радом Војна болница за хиљаду болесника и рањеника у Нишу.

³ Одлука председника Републике Србије о одређивању Дана Војске Србије и осталих војних празника у Министарству одбране и Војсци Србије („Службени војни лист“, бр. 17/08, 21/08 – исправка и 2/12).

2. **Дан Новинског центра «Одбрана» (преименован у Медија центар «Одбрана») - 24. јануар** – Тог дана 1879. године изашао је први број часописа «Ратник». Центар наставља ту традицију.
3. **Дан Војногеографског института (сада у саставу Управе за обавештајно-извиђачке послове (Ј-2) Генералштаба Војске Србије) - 5. фебруар** – Тог дана 1876. године, књаз Милан Обреновић донео је одлуку о формирању Генералштаба Српске војске, који је у свом саставу имао три одељења, од којих је друго одељење било Географско, намењено за премер Србије за војне потребе.
4. **Дан Универзитета одбране – 24. фебруар** – Тог дана 2011. године Влада републике Србије, на предлог министра одбране, а након претходно завршених свих неопходних сагласности и акредитација високошколских јединица, донела је Одлуку о оснивању Универзитета одбране у Београду. За поменути датум Универзитет се определио ценећи чињеницу да је ово новоформирана организациона јединица Министарства одбране и поштујући традицију и празнике наших високошколских установа: Војне академије и Војномедицинске академије односно Медицинског факултета Војномедицинске академије.
5. **Дан Војномедицинске академије - 2. март** – Тог дана 1844. године, на основу сагласности Совјета Кнежевине Србије, кнез Александар Карађорђевић донео је акт о оснивању болнице Централне војске, чиме су ударени темељи Главне војне болнице, претече данашње Војномедицинске академије.
6. **Дан Војне академије - 18. март** – Тог дана 1850. године, кнез Александар Карађорђевић одобрио је Пројекат устројавања Артиљеријске школе, која је оспособљавала официрски кадар свих родова тадашње Српске војске. Њеном реорганизацијом 1880. године образована је Војна академија са Нижом и Вишом школом.
7. **Дан Војнообавештајне агенције - 6. мај** – Тог дана 1920. године, ступила је на снагу Уредба о Главном ђенералштабу и ђенералштабној струци Краљевине СХС, којом је образовано Обавештајно одељење Главног ђенералштаба и први пут од настанка модерне војске на нашим просторима обавештајна функција издвојена у посебну организациону целину.
8. **Дан Института за стратегијска истраживања - 10. мај** – Тог дана 2006. године, одлуком министра одбране, преформиран је и преименован Институт ратне вештине, а Војноисторијски институт расформиран и ушао у састав Института, као Одељење за војну историју.
9. **Дан Центра војномедицинских установа Београд - 9. јун** – Тог дана 1922. године формиран је ЦВМУ Београд.
10. **Дан Ваздухопловног завода «Мома Станојловић» (сада у саставу Команде Ваздухопловства и противваздухопловне одбране) - 1. јул** – Тог дана 1916. године наредбом Штаба Врховне команде, бр. 13186, формирана је Аеропланска радионица на аеродрому Микра крај Солуна. Ова радионица је у току свог постојања мењала локације, а од 01.01.1973. године лоцирана је у Батајници. Наредбом ССНО, пов. бр. 20-18 од 13.12.1976. године добија име Ваздухопловни завод «Мома Станојловић».
11. **Дан Војног музеја - 22. август** – Тог дана 1878. Указом кнеза Милана Обреновића основан је Војни музеј.

12. **Дан Техничког ремонтног завода Крагујевац - 26. септембар** – Тог дана 1950. године основана је војна радионица, као специјализована војна установа техничке службе. Наредбом за формирање је прописана и унутрашња организација радионице.
13. **Дан Уметничког ансамбла Војске Србије «Станислав Бинички»** (преименован у **Уметнички ансамбл Министарства одбране «Станислав Бинички»**) - **26. септембар** – Тог дана (по новом календару) 1899. године, наређењем министра војног Краљевине Србије, формирана је у Београду војна музика под називом «Београдски војни оркестар». Уметнички ансамбл наставља традиције тог оркестра.
14. **Дан Техничког ремонтног завода Чачак (сада у саставу Команде Копнене војске) - 30. септембар** – Тог дана 1925. године, Решењем Државног савета Краљевине СХС, уступљено је неповратно имање Општине чачанске Министарству Војске и Морнарици, ради подизања Инжињеријско-техничког завода.
15. **Дан Војнотехничког института - 3. новембар** – Тог дана Министарство народне одбране ФНРЈ је покренуло формирање Војнотехничког института.
16. **Дан Централног дома Војске Србије (расформиран) - 8. новембар** – Тог дана 1881. године, формирана је Официрска читаоница са касином, са циљем да официри београдског гарнизона имају прилику и могућности да прате савремени развој војне литературе, стручне расправе о књижевности, као и да се јавним удруживањем узајамно обавештавају о разним војним питањима. Касније ова читаоница прераста у Официрски дом.
17. **Дан Војномедицинског центра Нови Сад - 11. новембар** – Тог дана 1919. године, постављен је управник Сталне војне болнице Потиске дивизијске области и установа - Болница у Петроварадину - је почела да ради.
18. **Дан Војнобезбедносне агенције - 12. новембар** – Тог дана 1839. године, донет је Војни закон, који је први правни акт у коме се на целовит начин дефинишу питања безбедносне и контраобавештајне заштите војске Кнежевине Србије. Овим законом детаљно су разрађени облици угрожавања безбедности војске, предвиђена су дела и санкције због издаје, бекства, побуне и других облика појединачног или колективног деловања. Такође, обрађени су блуд и насиље, а посебно су разграђена дела шпијунаже, као и дела против устава и «слободе народа».
19. **Дан Војнофилмског центра «Застава филм» - 14. новембар** – Тог дана 1948. године, заменик начелника Политичке управе саопштио је да је формирана нова организацијска јединица, Одељење за филмове Југословенске армије (на основу сећања првог начелника тог одељења, мајора Маријана Маринца).

III

ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ ОСЛОБОДИЛАЧКИХ РАТОВА СРБИЈЕ

1. СРЕТЕЊЕ – ДАН ДРЖАВНОСТИ СРБИЈЕ, ПРВИ СРПСКИ УСТАНАК – 15. фебруар 1804. године

Сретење – Дан Државности Србије обележава се у спомен на почетак Првог српског устанка 1804. године и чин проглашења (Сретењског) устава Књажевине Србије 1835. године.

Почетак је обнове српске државности после вишевековног ропства. На збору старешина у Орашцу, 14. фебруара 1804. године, за вођу устанка изабран је Ђорђе Петровић чиме је устанак добио организован карактер.

У наредних неколико година устаничка војска, под вођством Карађорђа, у чувеним биткама код Иванковца, Делиграда, Мишара, у Београду, на Суводолу и другим местима, разбила је турске снаге и ослободила готово целу територију тадашњег Београдског пашалука. Тиме су Срби отпочели ослободилачку борбу против турске власти и процес стварања своје нововековне државе. Сви каснији успеси постигнути између 1815. и 1833. године имају своје извориште у Првом устанку, који је развио борбене и организаторске способности српског народа.

Место обележавања: Орашац и Топола.

2. ДАН СЕЋАЊА НА СТРАДАЛЕ У НАТО АГРЕСИЈИ – 24. март 1999. године

Одлуком Владе Савезне Републике Југославије од 15. марта 2001. године, 24. март је проглашен за Дан сећања на убијене и настрадале у НАТО агресији. Тог дана 1999. године НАТО је бомбардовао Савезну Републику Југославију.

Место обележавања: Београд (државна церемонија)

3. ДАН СЕЋАЊА НА ПОЧЕТАК ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА У ЈУГОСЛАВИЈИ – 6. април 1941. године

На подручју Краљевине Југославије Други светски рат отпочео је бомбардовањем Београда, 6. априла 1941. године. Такозвани априлски рат потрајао је свега неколико дана, да би, средином истог месеца, поражена од далеко надмоћнијег непријатеља, Краљевска војска положила оружје. Током тог периода, а пре свега за време масовног бомбардовања градова, дошло је до губитка великог броја живота и значајних материјалних разарања. Посебно трагично, било је уништење здања Народне библиотеке Србије на Косанчићевом венцу (једине националне библиотеке, која је страдала у Другом светском рату).

Место обележавања: Београд

4. ПРОБОЈ СРЕМСКОГ ФРОНТА – 12. април 1945. године

Сремски фронт је трајао 175 дана - од 21. октобра 1944. године до 12. априла 1945. године. На равницама Срема вођена је најдужа и најтежа битка у Југославији, у којој је учествовало преко 250.000 војника с обе стране. У тим борбама погинуло је око 14.000 бораца Југословенска армије. Фронт је коначно пробијен 12. априла 1945. године и за два дана јединице Југословенске армије су избиле на линију Винковци - Вуковар, а затим наставиле дејство кроз Славонију ка западним границама бивше Југославије.

Место обележавања: спомен-обележје «Сремски фронт» код Шида

5. ДАН СЕЋАЊА НА ЖРТВЕ ХОЛОКАУСТА, ГЕНОЦИДА И ДРУГИХ ЖРТАВА ФАШИЗМА У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ – 22. април 1945. године

Овај датум обележава се у знак сећања на пробој логораша концентрационог логора «Јасеновац», а одређен је као такав чланом 2. Закона о оснивању Музеја жртава геноцида («Службени гласник Републике Србије», бр. 49/92).

Место обележавања: Споменик жртвама геноцида у Другом светском рату, Старо сајмиште, Нови Београд

6. ДРУГИ СРПСКИ УСТАНАК – 23. април 1815. године ДАН ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

У Такову, 23. априла 1815. године, Милош Обреновић је на скупу старешина објавио почетак новог устанка за ослобођење Србије од турске власти. После двомесечних борби Турци су се задржали само у Београду и у неколико утврђених градова.

Вештим дипломатским преговорима Милош Обреновић је до краја 1815. године закључио усмени мир са Марашли Али-пашом и признат за врховног српског кнеза. Он је пуних петнаест година мирним путем постепено изграђивао аутономни положај Србије у оквиру турског царства и своју власт у Србији.

Хатишерифом од 1830. године Србији је призната аутономија.

Место обележавања: спомен-комплекс «Други српски устанак», Таково код Горњег Милановца

7. БОЈ НА ЧОКЕШИНИ – 28. април 1804. године

Тог дана, српски устаници предвођени Ђорђем Ђурувијом, браћом Недић и Јаковом Ненадовићем супротставили су се Турцима из Босне да не заузму Шабац.

У то време Први српски устанак узео је маха, а устаници су опсели већа места и ослободили добар део Београдског пашалука. После победе над Турцима на Свилеуви, Јаков Ненадовић је опсео Шабац. Турци из Босне пошли су у помоћ опседнутим Турцима у Шапцу. Њих су код манастира Чокешина требали дочекати удружени устаници, како би спречили заузимање Шапца. Српски устаници су се одупирали све док нису десетковани и потучени од стране Турака. Сви страдали устаници сахрањени су у порти манастира кога су Турци у току боја запалили.

Место обележавања: комплекс манастира Чокешина код Лознице

8. ДАН ПОБЕДЕ – 9. мај 1945. године

Тог дана коначно је капитулирала фашистичка Немачка и тиме је у Европи завршен Други светски рат, осим у западним деловима бивше Југославије. Југословенске трупе ће наставити борбу све до 15. маја, када су капитулирале преостале групације немачко-ушашких снага у подручју Караванки.

Место обележавања: Београд – споменик Незнаком јунаку на Авали

9. БОЈ НА ЧЕГРУ – 31. мај 1809. године

Бој на Чегру представљао је један од последњих покушаја Карађорђевићевих устаника да зауставе продор турских снага са југа. У знаменитој битки у којој је српске снаге предводио војвода Стеван Синђелић, устаници су претрпели свој највећи пораз од 1804. године, а Турци су након остварене победе од неколико стотина одсечених глава својих противника у оближњем Нишу подигли Ћеле-кулу.

Место обележавања: Чегар код Ниша

10. БИТКА НА ЉУБИЋУ – ГОДИШЊИЦА СМРТИ ТАНАСКА РАЈИЋА – 06. јун 1815. године

Битка на Љубићу одиграла се између српских устаника и Турака. Током борбе се истакао Танаско Рајић, који је у овој битки и погинуо. Победа Срба на Љубићу на почетку Другог српског устанка била је велико морално оснажење народу и подигла масовно Србе да се бране од Турака.

Место обележавања: брдо Љубић код Чачка

11. ВИДОВДАН – СПОМЕН НА КОСОВСКУ БИТКУ – 28. јун 1389. године

У свести је српског народа као симбол слободе, отпора туђину, неговања патриотизма, националног бића, витештва и херојства. Тај дан је прекретница у даљем животу Срба после периода успона под владарима из династије Немањић. У вековној борби за слободу, Видовдан, односно Косовска битка, помиње се у многим државним прогласима, декларацијама и порукама.

Место обележавања: Споменик косовским јунацима, Крушевац

12. ДАН УСТАНКА У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ – 7. јул 1941. године

Српски народ је подигао устанак да би ослободио земљу од фашизма. Устанак почиње у Белој Цркви код Крупња тако што је први хитац из пушке испалио Жикица Јовановић Шпанац.

Место обележавања: Бела Црква код Крупња.

13. БОЈ НА МИШАРУ – 13. август 1806. године

На Мишару су 13. августа 1806. године устаници (7.000 пешака и 2.000 коњаника), под командом Карађорђа сачекали и поразили турске снаге из Босне (око 40.000 војника), под командом Сулејман-паше Скопљака. Турци су претрпели велике губитке и у паници се повукли. Победа на Мишару имала је поред војничког и велики политички и морални значај. Турска је присиљена да попусти. Српском делегату Петру Ичку обећан је мир (Ичков мир).

Место обележавања: брдо Мишар код Шапца

14. БОЈ НА ИВАНКОВЦУ – 18. август 1805. године

На Иванковцу, 18. августа 1805. године, турска пешадија и коњица напале су устаничке снаге, под командом Миленка Стојковића и Петра Добрњца. У боју, који је трајао цео дан, обе стране претрпеле су огромне губитке. Ноћу 18/19. августа на бојиште је стигао Карађорђе с појачањем и присилио Турке на повлачење ка Параћину. Био је то први сукоб српских устаника са царским трупама и прва велика победа устаника.

Место обележавања: Иванковац код Ћуприје

15. БИТКА НА ЦЕРУ – 19. август 1914. године

Од 12. до 24. августа 1914. године, српска војска је водила борбе и поразила аустроугарску војску у Мачви и на Церу и прогнала је преко Дрине. На Церу је постигнута прва значајна победа савезничке војске против Централних сила у Првом светском рату. Ова победа је ојачала у српској војсци и у народу веру у сопствене снаге.

Место обележавања: Текериш код Лознице

16. ОСНИВАЊЕ ПРАВИТЕЉСТВУЈУШЋЕГ СОВЈЕТА СРПСКОГ – 27. август 1805. године

Правитељствујушћи совјет српски као први орган извршне власти у Карађорђевој Србији и претеча савремене Владе Републике Србије основан је 27. августа 1805. године у кући кнеза Симе Марковића у селу Велики Борак (општина Барајево).

Место обележавања: Велики Борак (Општина Барајево)

17. БОЈ НА ДЕЛИГРАДУ – 4. септембар 1806. године

Делиград, место на десној обали Јужне Мораве близу Алексинца, ушао је у историју по чувеној одбрани утврђених редута. Устаници су утврдили систем шанчева од неколико километара – положаја који су затварали правац Ниш – Београд. Ови положаји били су поседнути српским устаницима јачине неколико хиљада људи. Средином 1806. године, Турска је концентричним нападом од Ниша и из Босне кренула у велику офанзиву против устаничке војске, ка Београду. Под командом Ибрахим-паше, око 6.000 Турака, 16. јуна 1806. године, избило је пред беду делиградских положаја, која су бранили устаници, под командом Петра Добрњца, јачине око 5.000 људи. Борбе су вођене неколико недеља. Посада се херојски бранила. Пошто је победио Турке код Мишара, Карађорђе је брзо пребацио снаге на фронт код Делиграда, упутио одред војске, под командом Станоја Главаша, у позадину и 4. септембра разбио турске снаге, одбацивши их ка Нишу.

Место обележавања: Делиград код Алексинца

18. СЕЋАЊЕ НА СТРАДАЊЕ ЦИВИЛА И ПРИПАДНИКА СРПСКЕ ВОЈСКЕ У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ – 18. април 1916. године И ПРОБОЈ СОЛУНСКОГ ФРОНТА – 15. септембар 1918. године

На фронту снага Антанте (Солунски фронт) српска војска је пробила најтежи део фронта на Кајмакчалану. Од 15. до 29. септембра 1918. године, српска војска је избила у долину Вардара, заузела Прилеп и Скопље. Овим је Бугарска присиљена на капитулацију, коју је потписала 30. септембра. Затим је Прва армија наставила гоњење аустријских и немачких снага долином Мораве, а Друга армија долином Ибра и победоносно су напредовале ка Београду.

Место обележавања: острва Крф и Видо, Поликастро и Солун (Република Грчка)

19. КОМЕМОРАТИВНО ОКУПЉАЊЕ НА СТРАТИШТУ У ЈАЈИНЦИМА – 6. октобар 1945. године

Стрелиште у Јајинцима код Београда представља највеће место страдања из периода Другог светског рата на територији Републике Србије. На том локалитету брутално је убијено више од 60.000 Срба, Рома, Јевреја, припадника НОР-а и свих оних који се нису мирили са окупацијом земље и који су пружали отпор окупатору и фашизму.

Место обележавања: Јајинци код Београда

20. КОМЕМОРАТИВНО ОКУПЉАЊЕ У ДРАГИНЦУ КОД ЛОЗНИЦЕ – 14. октобар 1941. године

Спомен-костурница у селу Драгинац код Лознице сведочи о првом масовном злочину почињеном над цивилима у раздобљу Другог светског рата на територији тада окупиране Србије, када је у току једног дана извршена одмазда стрељањем 2.950 цивила.

Ове године се обележава 4. октобра.

Место обележавања: Драгинац код Лознице

21. ОСЛОБАЂАЊЕ БЕОГРАДА У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ – 20. октобра 1944. године

Ослобођење Београда и већег дела Србије, 20. октобра 1944. године, има вишеструки значај за даљи ток рата све до коначне победе. Успостављен је контакт са деловима Црвене армије чије су јединице учествовале при ослобођењу источне Србије, Шумадије и Београда. Створена је велика слободна територија и тиме могућност попуне ослободилачких јединица

људством и материјалним потребама и организовања производње у опустелој и разореној земљи. У борбама за ослобођење Београда и околине погинуло је око 3.000 бораца НОВЈ, 4.000 рањено и било је око 960 погинулих војника Црвене Армије.

Место обележавања: Београд

22. ДАН СЕЋАЊА НА СРПСКЕ ЖРТВЕ У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ – СПОМЕН НА 21. ОКТОБАР 1941.

У знак одмазде због ликвидације и рањавања неколицине немачких војника, окупационе власти у Крагујевцу извршиле су масован злочин против локалног становништва, наредивши стрељање грађана Крагујевца. Том приликом, поред неколико хиљада одраслих особа, убијен је и већи број ђака и професора знамените крагујевачке Гимназије.

Место обележавања: Крагујевац

23. КУМАНОВСКА БИТКА – од 23. до 24. октобра 1912. године

Најзначајника битка Првог балканског рата одиграла се у кумановској долини између 23. и 24. октобра 1912. године. Српска војска победила је тада надмоћније турске трупе и после више од пет векова донела слободу старим средњовековним српским областима.

Ове године се обележава 26. октобра.

Место обележавања: Зебрњак код Куманова (Република Македонија)

24. ДАН ПРИМИРЈА У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ - 11. новембар 1918. године

Тог дана потписано је примирје, којим су након четири године окончана ратна дејства у Првом светском рату. Оружје је коначно утихнуло, а зарађене стране припремале су се за учешће на мировној конференцији, која је одржана у Паризу. Србија је у овом рату изгубила велики проценат своје популације и доживела тешка материјална разарања од чега се опорављала у наредним деценијама.

Место обележавања: Београд

25. БИТКА НА КАДИЊАЧИ - 29. новембар 1941. године

У покушају да зауставе продор немачких трупа на слободну територију, борци Радничког батаљона су пружили, 29. новембра 1941. године, јуначки отпор много надмоћнијем непријатељу. Штитећи повлачење главнине устаничких снага и дела становништва, они су жртвујући своје животе омогућили спасавање великог броја људи и рањеника и наставак борби за ослобођење земље.

Место обележавања: Кадињача код Ужица

26. БИТКА НА КОЛУБАРИ – 15. децембар 1914. године

Колубарска битка трајала је од 16. новембра до 15. децембра 1914. године. Ова битка има две фазе: дефанзивну и офанзивну. У првој фази српска војска је била принуђена на повлачење иза Колубаре и Љига, а затим, крајем новембра на линију ка Варовници, Космају и Руднику. Одвојивши се од непријатеља за свега три дана, српска војска се одмориле и донекле попунила.

На предлог генерала Мишића, команданта Прве армије, донета је одлука о противофанзиви. До 5. децембра сломљен је отпор непријатеља на Суворору и дуж линије фронта и предузето гоњење Шесте аустријске армије, која је до 12. децембра одбачена преко Саве у Срем. У исто време српске трупе су разбиле и 5. непријатељску армију и одбацили је

преко Саве, тако да 15. децембра, осим заробљених, на тлу Србије није било непријатељских војника. Ова битка представља јединствен пример у историји ратова, јер се војска, којој је предвиђан скори слом, за кратко време реорганизовала и извела противофанзиву и поразила непријатеља, чиме је порастао углед Србије и њене војске.

Место обележавања: Лазаревац

IV

ГОДИШЊИЦЕ СМРТИ СРПСКИХ ВЛАДАРА И ВОЈСКОВОЂА

СРПСКИ ВЛАДАРИ

- 1) Краљ Милан Обреновић – **11. фебруар** 1901. године
- 2) Кнез Михаило Обреновић - **10. јун** 1868. године
- 3) Вожд Ђорђе Петровић Карађорђе - **25. јул** 1817. године
- 4) Краљ Петар I - **16. август** 1921. године
- 5) Кнез Милош Обреновић - **26. септембар** 1860. године
- 6) Краљ Александар I - **9. октобар** 1934. године

Краљ Милан Обреновић је владао Србијом од 1868. до 1889. године. Током тог периода вођено је више ослободилачких ратова, а Србија је стекла међународно признање одлукама Берлинског конгреса од 13. јула 1878. године. Краљ Милан умро је у Бечу 11. фебруара 1901. године, а сахрањен у манастиру Крушедол на Фрушкој Гори.

Кнез Михаило Обреновић је био кнез Србије од 1839. до 1842. и од 1860. до 1868. године. Рођен је као најмлађе дете кнеза Милоша и кнегиње Љубице. Његов старији брат Милан I Обреновић је добио престо по праву наследства, међутим био је слабог здравственог стања и често је побољевао. Владао је свега непуних месец дана и умро 8. јула 1839. године у Београду. Након његове смрти у Београду су се скупиле народне старешине и одлучиле да се на престо доведе други Милошев син Михаило Обреновић. Његова прва владавина се окончала збацивањем са власти 1842. године, а друга владавина се завршила његовим убиством. Српски народ подигао је у средини престонице споменик кнезу Михаилу на коме су с две стране забележена имена градова: Београд, Смедерево, Кладово, Шабац, Ужице и Соко, градова које је кнез Михаило добио за Србију. Није имао законитих потомака и на престолу га је наследио Милан Обреновић, унук Милошевог брата Јеврема.

Вожд Ђорђе Петровић Карађорђе био је родоначелник династије Карађорђевића и вођа Првог српског устанка, у коме се народ побунио против османске власти. На питање ко је највећи војсковођа француски император Наполеон је одговорио: „Лако је мени бити велики с нашом искусном војском и огромним средствима, али далеко на југу, на Балкану, постоји један војсковођа, изникао из простог сељачког народа, који је окупивши око себе своје чобане, успео без оружја и само трешњевим топовима, да потресе темеље свемоћног Османлијског царства и да тако ослободи свој поробљени народ. То је Црни Ђорђе и њему припада слава највећег војсковође!”

Краљ Петар I Карађорђевић рођен је као пето дете кнеза Александра и кнегиње Персиде. Основну школу и гимназију завршио је у Београду, а даље школовање је наставио у Швајцарској у заводу Венел-Оливије у Женеви. Чувену војну Академију Сен-Сир завршава 1864. године. После убиства кнеза Михаила, политички кругови блиски династији Обреновић прикључили су новом српском Уставу и одредбу којом се породици Карађорђевић забрањује повратак у отаџбину и одузима сва имовина. Кнежевић Петар придружио се Легији странаца француске војске 1870. године и са њом учествовао у бројним

борбама због чега је одликован орденом Легије части. У ноћи између 28. и 29. маја 1903. године, официри завереници убили су краља Александра и краљицу Драгу. Војска је извела државни удар, и прогласила кнежевића Петра Карађорђевића за краља Србије, што је својим избором потврдила Народна Скупштина 2. јуна. Услед сталних и тешких напора у Балканским ратовима, здравствено стање краља Петра I се погоршало, али је ипак упркос и албанској голготи у Првом светском рату доживео да дочека коначну победу и ослобођење Србије. Умро је 16. августа 1921. године у Београду, а сахрањен је у својој задужбини на Опленцу.

Кнез Милош Обреновић је био кнез Србије од 1815. до 1839. и од 1858. до 1860. године. Оснивач је династије Обреновића. Учествовао је у Првом српском устанку и предводио српске устанике у Другом српском устанку. За време његове владавине, Србија је постала аутономна кнежевина у оквиру Отоманског царства. Кнез Милош је владао аутократски, стално одбијајући да ограничи и дели власт, због чега је против његове власти било подизано неколико буна. Током своје владавине био је најбогатији човек у Србији и један од најбогатијих на Балкану. Његово презиме је било Теодоровић, а Обреновић је преузео по свом полубрату Милану, истакнутом војводи, који је имао велики углед у народу. Прошао је кроз готово све веће битке у Првом српском устанку. Због показане храбрости, Карађорђе му је поверио Ужичку нахију на управу и одбрану. После пропасти устанка, Милош је био једини од истакнутијих војвода који је остао у Србији. Добио је амнестију од Турака и постао оборкнез Рудничке, а затим Пожешке и Крагујевачке нахије.

Краљ Александар Крађорђевић I називан витешки краљ Александар Ујединитељ је био први краљ Краљевине Југославије (1929-1934). У Првом балканском рату 1912. године, престолонаследник Александар је као заповедник Прве армије водио победоносне битке на Куманову и Битољу, а потом 1913. године, у Другом балканском ратку на Брегалници. У Првом светском рату био је врховни заповедник српске војске у биткама на Церу и Колубари, кад је српска војска потпуно разбила војску Аустроугарске монархије. Са многим губицима српска војска се, заједно са старим краљем Петром I и престолонаследником Александром повукла преко Албаније на острво Крф, где је реорганизована. Када се краљ Петар I због болести повукао од владарских послова престолонаследник Александар је постао регент. Завршне операције пробоја Солунског фронта у јесен 1918. године, српска војска је извршила под врховном командом регента Александра. После убиства у Народној скупштини, завео је тзв. Шестојануарску диктатуру 1924. године, а 1931. године је донео октроисани устав. Група завереника га је убила у Марсеју 1934. године.

СРПСКЕ ВОЈВОДЕ

- 1) Генерал Павле Јуришић Штурм – **14. јануар** 1922. године (годишњица се обележава 20. јануара)
- 2) Војвода Петар Бојовић - **19. јануар** 1945. године (годишњица се обележава **20. јануара**)
- 3) Војвода Живојин Мишић - **20. јануар** 1921. године
- 4) Војвода Степа Степановић - **27. април** 1929. године
- 5) Војвода Радомир Путник - **17. мај** 1917. године

Генерал Павле Јуришић Штурм рођен је у Прусској 1848. године. Био је командант славне Треће српске армије у Првом светском рату. Осим тога учествовао је у седам ратова које је водила Србија и био одликован највишим признањима. Пензионисан је 08. новембра 1921. године, а преминуо у Београду 14. јануара 1922. године. Сахрањен је на Новом гробљу у Београду.

Војвода Петар Бојовић је био српски војвода из Првог светског рата. Гимназију је завршио у Београду и ступио у Војну академију 6. октобра 1875. године. Произведен је за артиљеријског потпоручника 1880. године. Као млад официр заузимао је постепено положаје према чину и командовао је у миру. У Првом светском рату, његова Прва армија је претрпела велике губитке у битки на Дрини 1914. године, када је био рањен. У јануару 1916. године, именован је за начелника штаба Врховне команде. Поново је преузео положај команданта Прве армије, која је прва пробила непријатељске линије на Солунском фронту и напредовала дубоко у окупирану територију. Српска Врховна команда га је 26. септембра одликовала титулом војводе за његове заслуге током рата. Умро је у Београду 20. јануара 1945. године.

Војвода Живојин Мишић је учествовао у свим српским ратовима од 1876. до 1918. године. Непосредно је командовао српском Првом армијом у Колубарској битки, а приликом пробоја Солунског фронта био је начелник Врховне команде. На Војној академији у Београду предавао је стратегију. Многобројне расправе из области ратне вештине објавио је у *Српској војсци* и *Ратнику*, часописима чији је био уредник. Предавања питомцима Војне академије објединио је у својој књизи *Стратегија*, која је одмах уврштена у обавезну лектуру официјерског кора. На самом почетку своје четрдесетогодишње службе, као питомац Артиљеријске школе, учествовао је у два ослободилачка рата против Турске (1876. и 1877-1878.). У тим ратовима командовао је Колубарским батаљоном Ваљевске бригаде II класе и стекао прва ратна искуства. Током Колубарске битке Мишићу је предата команда над Првом армијом. Ово је била једна од највећих битака у српској историји и Мишић је унапређен у чин војводе. Уз велике грађанске и војне почести Мишић је сахрањен на београдском Новом гробљу, где му је откривен споменик 03. децембра 1922. године.

Војвода Степа Степановић је био српски војсковођа и војвода. Од 1874. године када је обукао униформу питомца Артиљеријске школе, до јесени 1919. године, када се повукао из активне службе, војвода Степа Степановић је, дакле пуних 45 година, неустрашиво ишао ратним стазама српске војске. Учесник је српско-турских ратова (1876-1878.), као питомац-наредник, касније потпоручник. Већ тада био је запажен као храбар и истрајан војни старешина, који је у критичним моментима улазио у стрељачки строј да личним примером храбри своје војнике, због чега је одликован Таковским крстом с мачевима. Два пута био је и министар војске. У том периоду Српска војска је у организационом, стручном, материјалном и моралном погледу била добро припремљена за предстојеће ратове. На источним падинама Цера, поразио је 21. дивизију аустроугарског 8. корпуса и практично решио исход Церске битке Његов највећи успех везан је за пробој Солунског фронта и избацивање Бугарске из рата. Та вешто изведена операција и прва савезничка победа, коју је извојевала српска војска у Церској битки, уврстиле су га у ред највећих војсковођа Првог светског рата и српске ратне историје.

Војвода Радомир Путник био је српски војсковођа, војвода, начелник Главног генералштаба Војске Краљевине Србије у Првом светском рату. Војник и војсковођа српске војске пуних четрдесет година. Војничко звање је стекао на Артиљеријској школи у Београду. После многих распореда и напредовања у служби 1903. године постављен је за начелника Главног генералштаба. Творац је модерне српске војске. У оквиру школовања и обуке официра увео је решавање тактичких задатака. Српску војску је осавременио новим наоружањем, на кључна места је поставио талентоване официре и није дозволио да се политика умеша у редове војника. Заједно са Живојином Мишићем припремио је све ратне планове за Балканске ратове и за Први светски рат. У периоду од 1912. до 1916. године био је начелник Врховне команде. Бавио се теоријом ратовања. Написао је *Служба Генералштаба*, *Служба у мирно доба* и *Служба у ратно доба*. После Кумановске битке постао је први

српски војвода. Са Крфа 1916. године отишао је на лечење у Ницу и годину дана након тога је умро

V

МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ ПОСВЕЋЕНЕ ОЧУВАЊУ ДОСТАЈАНСТВЕНОГ СЕЋАЊА НА ЖРТВЕ ОРУЖАНИХ СУКОБА У ПРОШЛОСТИ

1. МЕЂУНАРОДНИ ДАН СЕЋАЊА НА ЖРТВЕ ХОЛОКАУСТА – 27. јануар 1945. године

Међународни дан сећања на жртве холокауста установљен је 1. новембра 2005. године Резолуцијом Генералне скупштине Уједињених нација. Опредељујући се за дан када је 1945. године ослобођен Аушвиц – Биркенау, најзлоглашенији логор смрти у поробљеној Европи, Генерална скупштина Уједињених нација руководила се потребом реafirмације људских права, превенције и кажњавања злочина геноцида, као и стално присутне опасности расне, националне и верске мржње заснованих на предрасудама.

Други светски рат је однео, поред осталог, преко шест милиона недужних жртава – припадника јеврејског народа. Аушвиц, Треблинка, Маутхаузен, Дахау, Мајданек, Јасеновац, Старо сајмиште, Јајинци, логор «Црвени крст» у Нишу само су нека од масовних стратишта невиних жртава.

Потреба да се изнова подсећа на страхоте холокауста, као и да се као неистине одбаце тврдње које негирају његов карактер и обим страдања актуелна је у свим демократским државама. Антисемитизам је у одређеној мери присутан и у нашем времену о чему сведоче изоловани, али и даље присутни инциденти. Нужност сазнања чињеница и промишљања страховитих последица холокауста допринеће да се у Србији, као и у другим демократским државама, масовно стрељање Јевреја у Другом светском рату и у будућности сагледава као оно што по свом карактеру и обиму јесте – један од највећих злочина против човечности у историји.

Место обележавања: Споменик жртвама геноцида у Другом светском рату, Старо сајмиште, Нови Београд

2. СРПСКО-СЛОВАЧКЕ КОМЕМОРАТИВНЕ СВЕЧАНОСТИ – 21. јун 1918. године

У Крагујевцу су стрељана 44 Словака, који су били припадници 71. аустроугарског тренчинског пешадијског пука, због побуне коју су организовали.

Место обележавања: Чешко-словачко војно гробље, Крагујевац

3. СРПСКО-ГРЧКЕ КОМЕМОРАТИВНЕ СВЕЧАНОСТИ – 20. септембар (Први светски рат)

У знак сећања на Грке у Првом светском рату који су страдали на страни српске војске.

Место обележавања: Српско и Грчко војно гробље, Пирот

4. СРПСКО-РУСКЕ КОМЕМОРАТИВНЕ СВЕЧАНОСТИ – 15. октобар – Дан ослобођења Пожаревца у Првом и Другом светском рату

У знак сећања на страдале руске војнике у Првом и Другом светском рату код Пожаревца.

Место обележавања: српска и руска спомен-костурница у оквиру Спомен-комплекса «Чачалица» код Пожаревца

5. МЕЂУНАРОДНИ ДАН БОРБЕ ПРОТИВ ФАШИЗМА И АНТИСЕМИТИЗМА – 9. новембар 1938. године

Насиље које се догодило на немачким улицама и трговима 9. новембра 1938. године означило је почетак државно организованог, правно легитимисаног и јавно подржаног прогона Јевреја који је завршен убиством шест милиона недужних мушкараца, жена и деце. Тај догађај, познат као Кристална ноћ, сматра се симболичним почетком холокауста и одлуком Савета Европе обележава се као Међународни дан борбе против фашизма и антисемитизма. Дан се обележава меморијалним концертном или уметничким програмом.

Место обележавања: Београд

VI

ДРЖАВНИ И ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ И ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ (по месецима)

Ј А Н У А Р

ДРЖАВНИ ПРАЗНИЦИ

- **Нова година - 1. и 2. јануар**
- **Божих - 7. јануар**
- **Свети Сава – Дан духовности - 27. јануар (радни дан)**

ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ

- **Дан Војне болнице Ниш - 22. јануар**
- **Дан Медија центра «Одбрана» - 24. јануар**
- **Дан 4. бригаде Копнене војске - 31. јануар**

ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ И МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

- **Годишњица смрти генерала Павла Јуришића Штурма - 20. јануар**
- **Годишњица смрти војводе Петра Бојовића - 20. јануар**
- **Годишњица смрти војводе Живојина Мишића - 20. јануар**
- **Међународни дан сећања на жртве холокауста – 27. јануар**

Ф Е Б Р У А Р

ДРЖАВНИ ПРАЗНИЦИ

- **Сретење – Дан државности Републике Србије – 15. фебруар**

ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ

- **Дан геодетске службе – 5. фебруар**
- **Дан Војногеографског института – 5. фебруар**
- **Дан информатичке службе – 21. фебруар**

ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ И МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

- Први српски устанак – 15. фебруар
- Годишњица смрти краља Милана Обреновића – 11. фебруар 1901. године

МАРТ

ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ

- Дан Војномедицинске академије – 2. март
- Дан Војне академије – 18. март
- Дан Техничког опитног центра – 22. март

ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ И МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

- Дан сећања на stradale у НАТО агресији – 24. март

АПРИЛ

ДРЖАВНИ ПРАЗНИЦИ

- Дан сећања на жртве холокауста, геноцида и других жртава фашизма у Другом светском рату – 22. април
- Васкршњи празници – од 13. до 17. априла (13. и 16. април – нерадни дани)

ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ

- Дан Војске Србије – 23. април

ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ И МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

- Дан сећања на почетак Другог светског рата у Југославији – 6. април
- Пробој Сремског фронта – 12. април
- Дан сећања на жртве холокауста, геноцида и друге жртве фашизма у Другом светском рату – 22. април
- Други српски устанак – 23. април
- Годишњица смрти војводе Степе Степановића – 27. април
- Бој на Чокешини – 28. април

МАЈ

ДРЖАВНИ ПРАЗНИЦИ

- Празник рада - 1. и 2. мај
- Дан победе - 9. мај

ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ

- Дан Центра за обуку логистике - 4. мај
- Дан обавештајне службе - 6. мај
- Дан Војнообавештајне агенције - 6. мај

- Дан Гарде - 6. мај
- Дан правне службе - 10. мај
- Дан Института за стратегијска истраживања - 10. мај

ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ И МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

- Годишњица смрти војводе Радомира Путника - 17. мај
- Бој на Чегру - 31. мај

Ј У Н

ДРЖАВНИ ПРАЗНИЦИ

- Видовдан – спомен на Косовску битку - 28. јун

ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ

- Дан Центра војномедицинских установа Београд - 9. јун
- Дан службе ваздушног осматрања и јављања - 18. јун
- Дан 126. центра ваздушног осматрања, јављања и навођења (преформирани у 126. бригаду ваздушног осматрања, јављања и навођења) - 18. јун

ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ И МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

- Годишњица смрти кнеза Михаила Обреновића - 11. јун
- Српско-словачке комеморативне свечаности - 21. јун

Ј У Л

ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ

- Дан Ваздухопловног завода «Мома Станојловић» - 1. јул
- Дан 2. бригаде Копнене војске - 12. јул
- Дан санитетске службе - 30. јул

ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ И МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

- Обележавање Дана устанка у Другом светском рату – 7. јул
- Годишњица смрти војводе Ђорђа Петровића Карађорђа - 25. јул

АВГУСТ

ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ

- Дан авијације - 2. август
- Дан речних јединица - 6. август
- Дан Речне флотиле - 6. август
- Дан Војног музеја - 22. август

ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ И МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

- Бој на Мишару - 13. август
- Годишњица смрти краља Петра I - 16. август
- Злочин на Теразијама – 17. август
- Бој на Иванковцу - 18. август
- Битка на Церу - 19. август
- Оснивање Правитељствујушег совјета српског - 27. август

СЕПТЕМБАР

ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ

- Дан кадровске службе - 1. септембар
- Дан артиљерије - 14. септембар
- Дан безбедносне службе - 14. септембар
- Дан интендантске службе - 14. септембар
- Дан војне полиције - 14. септембар
- Дан Мешовите артиљеријске бригаде - 14. септембар
- Дан техничке службе - 15. септембар
- Дан саобраћајне службе - 15. септембар
- Дан службе телекомуникације - 20. септембар
- Дан Бригаде везе - 20. септембар
- Дан Уметничког ансамбла Војске Србије «Станислав Бинички» - 26. септембар
- Дан Техничког ремонтног завода Крагујевац - 26. септембар
- Дан атомско-биолошко-хемијске службе - 28. септембар
- Дан Специјалне бригаде - 29. септембар
- Дан артиљеријско-ракетних јединица за противваздухопловна дејства - 30. септембар
- Дан Техничког ремонтног завода Чачак - 30. септембар

ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ И МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

- Бој на Делиграду - 3. септембар
- Пробој Солунског фронта - 15. септембар
- Српско-грчке комеморативне свечаности - 20. септембар
- Годишњица смрти кнеза Милоша Обреновића - 27. септембар
- Годишњица смрти мајора Милана Тепића - 29. септембар

ОКТОБАР

ДРЖАВНИ ПРАЗНИЦИ

- Дан сећања на српске жртве у Другом светском рату – спомен на 21. октобар 1941. и крваву јесен 1941. године када су немачке купационе снаге извршиле масовни ратни злочин над цивилима у Крагујевцу и широм Србије – 21. октобар

ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ

- Дан 3. бригаде Копнене војске - 7. октобар

- Дан 7. центра за обуку Лесковац (преформираан у 3. ЦО) – 7. октобар
- Дан 4. центра за обуку Ваљево (преформираан у 2. ЦО) – 15. октобар
- Дан 5. центра за обуку Зајечар (преформираан у Команду за развој Тимочке бригаде) – 19. октобар
- Дан 6. центра за обуку Крушевац (преформираан у Команду за развој Расинске бригаде) – 19. октобар
- Дан оклопних јединица - 31. октобар

ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ И МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

- Комеморативно окупљање на стратишту у Јајинцима – 6. октобар
- Годишњица смрти краља Александра I - 9. октобар
- Комеморативно окупљање у Драгинцу код Лознице – 14. октобар
- Српско-руске комеморативне свечаности - 15. октобар
- Српско-француске комеморативне свечаности - 19. октобар
- Ослобађање Београда у Другом светском рату - 20. октобар
- Дан сећања на српске жртве у Другом светском рату - 21. октобар
- Кумановска битка - од 23. до 24. октобра

Н О В Е М Б А Р

ДРЖАВНИ ПРАЗНИЦИ

- Дан примирја у Првом светском рату – 11. новембар

ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ

- Дан ветеринарске службе - 1. новембар
- Дан метеоролошке и навигацијске службе - 1. новембар
- Дан 3. центра за обуку Јаково (преформираан у Команду за развој Београдске бригаде) - 1. новембар
- Дан Војнотехничког института - 3. новембар
- Дан инжињерије - 6. новембар
- Дан финансијске службе - 8. новембар
- Дан грађевинске службе - 8. новембар
- Дан Централног дома Војске Србије - 8. новембар (расформираан)
- Дан 1. бригаде Копнене војске - 9. новембар
- Дан 2. центра за обуку (преформираан у Команду за развој Банатске бригаде) - 9. новембар
- Дан јединица за електронска дејства - 11. новембар
- Дан 224. центра за електронска дејства - 11. новембар
- Дан Војномедицинског центра Нови Сад - 11. новембар
- Дан Војнобезбедносне агенције - 12. новембар
- Дан 1. центра за обуку - 13. новембар
- Дан Војнофилмског центра «Застава филм» - 14. новембар (у саставу Медија центра «Одбрана»)
- Дан Копнене војске - 16. новембар
- Дан пешадије - 16. новембар
- Дан Центра за обуку Копнене војске - 16. новембар
- Дан Централне логистичке базе - 16. новембар

- Дан 250. ракетне бригаде противваздухопловне одбране (преформирана у 250. ракетну бригаду за противваздухопловна дејства)- 24. новембар
- Дан 98. авијацијске базе (преформирана у 98. ваздухопловну бригаду) - 28. новембар

ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ И МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

- Међународни дан борбе против фашизма и антисемитизма - 9. новембар
- Дан Примирја у Првом светском рату - 11. новембар
- Битка на Кадињачи - 29. новембар

Д Е Ц Е М Б А Р

ВОЈНИ ПРАЗНИЦИ

- Дан 204. авијацијске базе (преформирана у 204. ваздухопловну бригаду) - 2. децембар
- Дан Ваздухопловства и противваздухопловне одбране - 24. децембар
- Дан Центра за обуку Ваздухопловства и противваздухопловне одбране - 24. децембар

ЗНАЧАЈНИ ИСТОРИЈСКИ ДОГАЂАЈИ И МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ

- Битка на Колубари - 15. децембар

ВБ